



פרשת תולדות תשפ"ב

זמני כניסת השבת



Baltimore, MD	5:42
Brooklyn, NY	5:29
Chicago, IL	5:19
Houston, Texas	6:13
Johannesburg, S. Africa	6:09
Lakewood/Deal, NJ	5:31
London, UK	4:11
Los Angeles, CA	5:38
Manchester, UK	4:13
Monsey, NY	5:28
Montreal, Quebec	5:17
Passaic, NJ	5:29
Toronto, Ontario	5:44
Yerushalayim	4:11
Zurich, Switzerland	4:44

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

תולדות

ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'

ע' גר"א תקפ"ג בשם ד"מ בשה מהר"ל שאוכלים
בליל ר"ה תפוח לזכור שאמר יצחק כריח שדה, והוא
חקל תפוחים, בר"ה. ולפי פרקי דר"א מעשה יצחק ויער
קב היה בע"פ אבל לפי הזוהר הקדוש היה בר"ה.

(ויש להוסיף דברי הגר"א על חד גדיא דעיקר הבר
כות של ישראל כל הדורות נובע מהברכה שביד יצחק
ליעקב, ולולי זה לא היה לנו כל הברכות).

ויש להוסיף דע"כ אף שעשר רשע מ"מ אילו נתברך
היה חל הברכה. וע"כ כח זה של ברכה חל אפילו אין
ראוי. וא"כ ברכה זו אנו רוצים בר"ה.

וע' תענית כ"ט ע"ב ריח בני וכו' הוא חקל תפוחים.
וברש"י שנכנס ריח של גן עדן. ואם אין סתירה, משמע
דחקל תפוחים הוא גן עדן. (וע"ש מהרש"א ד"א שד
ריח משום בגדי אדם שנכנס בו, אבל במדרש משמע
שהריח בזכות יעקב. ולפ"ז א"ש טפי דברי המהר"ל).
אכן בתוס' שם פ' תפוח היינו אתרוג, ולא כמהר"ל.
(וע' שה"ש ב' ג' כתפוח בעצי היער וכו', וברש"י בפ'
השני שהתפוח אין לה צל ובורחים ממנה, וע' צ"ח
שבת סוף דף פ"ז דכאן פירוש תפוח באמת כי אולי
אתרוג יש לו צל).

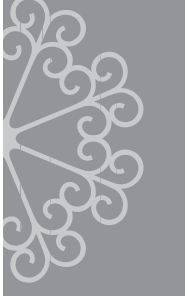
(ויש לדון אולי אפילו לפי תוס' מ"מ הרי נקרא
תפוח, וגם תפוח שלנו נקרא תפוח, ואולי לענין סימן
בריח שתא די בזה. וע' מג"א לענין שאר לשונות. וכ
תבו האחרונים אם אין תפוח יקח תפוח אדמה, דגם
נקרא תפוח).

(וע' רמב"ם פ"א מכלאים כגון תפוח ואתרוג, ונקט
הני דוקא דקמ"ל אע"פ שנקרא תפוח מ"מ הוי כלאים).
וענין תפוח וגן עדן נשגב מהשגות שלנו. ואולי יש
להוסיף כי אמרו במדרש ובשבת פ"ח כתפוח בעצי
היער מה תפוח פרוי קודם לעליו כך ישראל אמרו
נעשה קודם נשמע. ואולי מה"ט נקרא חקל תפוחים,
כי מיוחד למי שאומר בחייו נעשה קודם לנשמע. (וע"ש
תוס' שהקשו דתפוח אין פרוי קודם לעליו, וע"ש בן
אריה לתרץ כרש"י דקאי על חנטה. וכתב דכן המציאות,
והביא בשם שהש"ר ב' י' דגרס ניצו קודם לעליו).

ויש שפי' שאמר יצחק ראה ריח בני כריח שדה,
שכמו שבנ"י אמרו נעשה קודם לנשמע כך יעקב הגיע
ליצחק לפני שצוה לו יצחק).

הערות ותובנות בלש"ק או באנגלית יתקבלו ברוצן במייל bishvileihalacha@themir.org

בית
מדרש



דברי היותינו

הלעיטני נא (כה, ל)

כתב מרן המשגיח הגאון הרב
ירוחם ליוואויץ זצלה"ה: דינים והל'
כות רבות נאמרו בעניני אכילה (ראה
במסכת דרך ארץ ו, ט), והכל כדי לה'
נהיג ולהעלות את מעשה האכילה לא'
כילת 'אדם' ולא לאכילת 'בהמה'. הנה
בשבת מצווה לבצוע פרוסה גדולה,
ומשום חביבות המצווה אין זה נראה
'כרעבתן'. לא כן בימות החול, אז צריך
האדם לאכול דווקא חתיכות קטנות.
אדם האוחז בידו פרוסה בגודל כביצה, הרי זה
'רעבתן' ו'גרגרן'. השותה כוסו בבת אחת אף
הוא 'רעבתן' ו'גרגרן'. ועוד דינים רבים מעין
אלו המובאים להלכה בשו"ע (או"ח סי' קסז,
קע ועוד).
אמרי אינשי, כשמבקרים אדם המתנהג לא
יפה באכילתו, מגנים אותו במימרא זו: הלה

דברי הימים

ויגדל האיש וילך
הלוח וגדל עד כי גדל
מאד (כו, יג)

גדלותו של יצחק לא היתה פתאומית
ובפעם אחת, אלא היא היתה בהדרגה,
עליה משלב לשלב. קודם 'ויגדל' אחרי
זה 'וילך הלוח וגדל'. התפתחות של גד'
לות, עד שהגיע לשיא שנאמר עליו 'עד'
כי גדל מאד'. ואם כי ביכולת הקב"ה
להרים אביון מאשפות בבת אחת ולא
יפלא מה' דבר, גילתה לנו התורה, שההצלחה
האמיתית והמושלמת היא רק כשהגדלות מת'
פתחת על דרך גידול טבעי ובצורה רגילה. כי
העליה הפתאומית וההעברה מבירא עמיקתא
לאגרא רמא בבת אחת, אין בהן מהבנין המוצק
המושרש, ולכן לפעמים יש בזה כישלון.
דברים פשוטים משיגים בקלות ובמהירות, לא
כן דברים חשובים ועליונים, להם צריך יגיעה,
עבודה והתמדה במשך זמן, אבל כאשר רוכשים
אותם אחרי עמל ויגיעה, הם נשארים קניין נצח.
נהירא, כשהיינו נוסעים לישיבה באלול, היינו
חוזרים רק בסוף 'הזמן' או רק בסוף השנה [לא
בכל ערב שבת כפי המנהג שבזמננו], בדרך לי'
שיבה היינו עוברים דרך עיירה שהרב שלה

איש של 'הלעיטני נא' [מלשון הכתוב האמור
אצל עשו 'הלעיטני נא', וכפי שפירש רש"י:
"אפתח פי ושפוך הרבה לתוכו, כמו ששינוי
אין אובסין את הגמל אבל מלעיטין אותו"]. מה
באמת ההבדל אם אוכלים במתינות, לאט לאט,
או לוקחים שלש כפות מלאות מרק תכופות זו
אחר זו? אלא זו 'אכילת עשו' וזו 'אכילת אדם'.
ומה ההבדל אם אוכל פרוסות קטנות ולועסן
ברגיעה, או ממלא פיו עד שלחיי מתמלאות?
אלא זו 'אכילת עשו' וזו אכילת אדם.
לא דבר קטן הוא להיות 'אדם' באוכל, לא
דבר קל הוא לחנך ולהרגיל אדם שצורת אכיל'
תו תהיה אכילה מכובדת. כאשר מעמידים גמל
או חמור לאכול יודעים מראש איך תהיה צורת
אכילתם, אבל את אכילת האדם צריך להכשיר
ולבנות שאם תהיה כראוי תתעלה לדרגת 'אכי'
לת מזבח, ואוי לו לאדם שאין אכילתו מותר
מאכילת הבהמה.

דעת תורה

היה מתמיד עצום, הוא היה לומד עד השעות
המאוחרות בלילה. ובדרכי חזור מהישיבה הייתי
נעצר בדרך ונכנס אליו כדי לשוחח עמו בלימוד.
אחרי החורבן, כשעבר אותו רב להתגר
רר באמריקה, פגשתי ושאלתי אותו איך הוא
הגיע לכזה מצב ודרגה גבוהה בהתמדה, השיב
לי: כשהייתי בחור למדתי בישיבת מיר, ומט'
בע הדברים שמרן המשגיח הגאון הרב ירוחם
ליוואויץ זצלה"ה השפיע רבות על מהות הישרי
בה וצביונה. אך מה שנחרט בליבי לתמיד יותר
מכל הוא, שיום אחד הגיע מרן המשגיח בבוקר
להיכל הישיבה ואמר: "הלכתי ברחוב והסתכלתי
בבריאה וראיתי שהכל גדל וצומח", וכאן הרים
קולו ודפק על העמוד שהיה לידו – "ולמה אתם
לא צומחים?!" - הצעקה הזאת - מסיים אותו
רב, נכנסה עמוק בנפשי עד שנהייתי מתמיד
עצום.
כך היא דרכה של תורה, עליה מתמדת וצמי'
חה בלתי פוסקת מן הקל אל הכבד, "אורח חיים
למעלה למשכיל" (משלי טו, כד), לפסוע בדרך
העליה הסלולה, עד שמגיעים למעלה למשכיל.
ואילו כל מה שזוכים בו בפתאומיות ובלע עבודה
מתמדת, נאבד ואינו נשאר לקניין אצל האדם,
ולפעמים עוד גורם רעה לעצמו ולעולם במה
שיש לו.

דעת שרגא לגה"צ רבי צבי שרגא גרוסברד

ותבחר לשון ערומים - "ודעת שפתי ברור מללו"

ולאחר שלש עשרה זה הולך לביהמ"ד וזה הולך לבתי ע"ז. "ויהי עשיו יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אהלים" וברש"י: יודע ציד- לצוד ולרמות את אביו, ויעקב איש תם- אינו בקי בכל אלה, כלבבו כן פיו שאינו חריף לרמות קרי תם.

בתנחומא ז' איתא: כשהי' בא עשיו מן החוץ הי' אומר לאביו, אבא המלח מהו שתהא חייבת במעשר, והי' יצחק תמה ואומר ראה בני זה כמה מדקדק במצוות. והי' אומר אביו היכן היית היום הזה, והוא אומר לו בבית התלמוד. לא כך הוא הלכה מן כך וכך, לא כך איסורו, לא כך התירו, ומתוך דברים אלו הווה צדו בפיו, על כן אהבו' ורוח הקודש צווחת "כי יחנן קולו אל תאמן בו כי שבע תועבות בלבו", עכ"ל המדרש.

ילקוט קטז אמר רשב"ג כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שימר שתי אותו אחד ממאה ששימש עשו את אביו. אני בשעה שהייתי משמש את אבא, הייתי משמשו בבגדים מלוכלכים, ובשעה שהייתי יוצא לדרך, הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו: בשעה שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות. אמר: אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות. וע"כ בשעה שיצחק מבקש לברך לפני מותו הוא קורא לעשיו להביא מטעמים כדי לברכו.

ובמדרש רבה (סג, יג) "ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך וכו'" מה ראה יעקב שנתן נפשו על הבכורה וכו', אמר יהא רשע זה עומד ומקריב קרבנות, לפיכך נתן נפשו על הבכורה.

שם "ורבקה שומעת בדבר יצחק אל עשיו בנו וגו', ורבקה אמרה אל יעקב וגו', ועתה בני שמע בקולי וגו' ויאמר יעקב אולי ימושני אבי והייתי כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה". ואיתא בילקוט טו: כל המחליף בדבורו כאילו עובד עבודת כוכבים, את הבכורה לקח כדי שלא יקריב קרבנות, ואילו את הברכות אינו רוצה לקחת מעשיו, ואמו אומרת עלי ליכנס ולומר לאביו יעקב צדיק ועשיו רשע", בלית ברירה מפני ציווי של אמו ורוח הקודש שבה, וילך ויקח את המטעמים- אנוס וכפוף ובוכה.

ועוד שם: ויבא אל אביו ויאמר אבי עשיתי כאשר דברת אלי, קום נא שבה ואכלה מצידי, ויאמר יצחק מה זה מהרת למצא, ויאמר כי הקרה

איתא בגמ' בפסחים (ג.) תניא דבי ר' ישמעאל לעולם יספר אדם בלשון נקיה וכו', ואומר "ותבחר לשון ערומים", ואומר "ודעת שפתי ברור מללו" וכו'. ואיתא שם: הנהו תרי תלמידי דהוי יתבי קמיה דרב, חד אמר שויתנין האי שמעתא כדבר אחר מסנקן וחד אמר שויתנין האי שמעתא כגדי מסנקן, ולא אישתעי רב בהדי דהאיך. ועוד איתא שם: הנהו תרי תלמידי דהוי יתבי קמיה דהלל וחד מינייהו רבן יוחנן בן זכאי ואמרי לה קמיה דרבי וחד מינייהו רבי יוחנן חד אמר מפני מה בוצרין בטהרה ואין מוסקין בטהרה וחד אמר מפני מה בוצרין בטהרה ומוסקין בטומאה אמר מובטח אני בזה שמורה הוראה בישראל ולא היה ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל. הנהו תלתא כהני חד אמר הגיעני כפול וחד אמר הגיעני כזית וחד אמר הגיעני כזנב הלטאה, ובדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול.

למדנו עד כמה חשובה נקיות הלשון של האדם, שעל פי דיבורו אפשר לדעת מה יצא ממנו.

ולמדים אנחנו עוד בהרבה מקומות בחז"ל עד כמה גדול כח הדיבור אצל עם ישראל.

הנביא מלאכי (א, ב) אומר: "אהבתי אתכם אמר ד', ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשיו ליעקב נאום ה' ואהב את יעקב ואת עשיו שנאתי" וגו'.

ובפרשת השבוע עה"פ "ויתרוצצו הבנים בקרבה" ופירש"י רבר תינו דרשוהו לשון ריצה. כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתחי עבודה זרה, עשו מפ' רכס לצאת", עד כאן לשונו. ובילקוט איתא: ויתרוצצו הבנים בקרבה, בשעה שהיתה עוברת על בתי כנסיות ובתי מדרשות יעקב מפרכס לצאת, הדא הוא דכתיב (ירמיה א, ה): בטרם אצרך בבטן ידעתך, וב' שעה שהיתה עוברת על בתי עבודת כוכבים עשיו רץ ומפרכס לצאת, הדא הוא דכתיב: זורו רשעים מרחם (תהלים נח, ד).

"ותלך לדרוש את ה'" (שם טז) כך אמר הקב"ה לרבקה יהא שלום בכרס הזו שהיא עתידה למלאת גן עדן צדיקים, וגהינום רשעים.

"ויגדלו הנערים" וברש"י: כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במע שיהם. ובילקוט איתא: כל שלש עשרה שנה שניהם הולכים לביה"ס,

יעקב' - בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובתי מדרשות - אין הידים ידי עשיו שולטות". ועוד איתא בילקוט שם: הקול קול יעקב- כחך קשה משל עשו [עשו] אם תופס את האדם הרי הוא בידו, ואם ברח אינו יכול [לעשות] לו דבר, אבל אתה אפילו אדם בורח לסוף העולם הקול אתה אומר בבית הכנסת והרי הוא בא מעצמו.

ילקוט קט: "הגמאיני מעט מים מכדך" גמיאה אחת, הה"ד "צדיק אוכל לשובע נפשו" זה אליעזר, "ובטן רשעים תחסר" זה עשיו הרשע שאמר "הלעיטני נא". ובמשלי כתיב "כסף נבחר לשון צדיק לב רשע כמעט", ואמר ר"י לב רשעים כמעט- אינו מושל ברוחו להתיישב במחשבה לזקק הדברים וקופץ ומדבר טרם יכלה לדבר אל לב כמעט עניני רגע קטן.

ונשאלת השאלה, אם עשיו 'זורו מרחם' מה התביעה עליו? אלא שאלה זו שאל כבר איוב, "בראת צדיקים ובראת רשעים מי מעכב על ידך", ראה מה ענו רעיו שכל אחד יכול לתקן עצמו ע"י תורה "בראתי יצה"ר בראתי תורה תבלין", בזמן שאדם יושב אוהלים אזי הוא איש תם, אבל עשיו הי' איש שדה יותר מיושב באוהל, שאפילו בזמן שישב באוהל הוא הי' איש שדה, וע"כ יצא מה שהוא. שבלי יושב האוהלים אין התורה תבלין ואינו מצלת מיצר הרע. ה' יזכנו שנזכה לקיים "הקול קול יעקב".

נאמר בישיה"ק ער"ח כסליו תשע"ו

ד' לפני- מה אם לקרבנך המציא לך 'וירא והנה איל"מ למאכלך - על אחת כמה וכמה וכו', אם לזווגך המציא לך, דכתיב 'הקרה נא לפני' וכ' תיב 'וישא עיניו וירא והנה גמלים באים' למאכלך על אחת כמה וכמה. "ויאמר יצחק גשה ואמושך בני האם אתה זה בני עשיו", וברש"י: "אמר יצחק בלבו אין דרך שם שמים שגור בפיו וזה אומר כי הקרה ד', "ויגש יעקב וימשהו ויאמר הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו", וברש"י: קול יעקב- שמדבר בלשון תחנונים קום נא, ועשיו מדבר בלשון קנטור. בילקוט שם: קום נא- אמר הקב"ה ליעקב: אתה אמרת: קום נא שבה - בבקשה, חיך, באותו לשון אני פורע לך 'קומה ה' ופוצו אויבך'. יש נספה בלא משפט - זה עשיו, א"ל הקב"ה לעשיו: אתה אמרת יקום אבי אף אני בו בלשון אני פורע לך, יקום אלוקים יפוצו אויביו. ובעץ יוסף כתב כי יש תביעה על ה' שון, שיש בזה בזיון לאביו.

ילקוט פג. הקול קול יעקב- הא קול דקל חכים וידייה דמחלשין מי תין, הקול קול יעקב אין יעקב שליט אלא בקולו. ועוד בילקוט שם: אבנימוס הגרדי, נתכנסו כל אומות העולם אצלו ואמרו לו: תאמר שאנו יכולים להזדווג באומה זו? (כיצד אנו יכולים להצליח במלחמה כנגד עם ישראל?) אמר להם: לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהם. אם מצאתם שם תינוקות מצפצפים בקולם, אי אתם יכולים להם. ואם לאו, אתם יכולים להם. שכך הבטיחם אביהם 'הקול קול



The Superpower of Klal Yisrael

Harav Hagaon Meir Tzvi Shpitzer Shlita

Parshas Toldos starts with the account of how Yitzchak and Rivka were childless after many years of marriage, so they davened to Hakadosh Baruch Hu and He answered their *tefillos*: וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לְה' לֵנֶכַח אֲשֶׁתוֹ כִּי עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲתֶר לוֹ ה' וַיַּעֲתֶר רִיבְקָה לְה' וַיַּעֲתֶר לוֹ ה' Chazal comment that Yitzchak and Rivka each davened in a different corner of the room, and they explain that *tefillah*, like bringing a korban, brings us close to Hakadosh Baruch Hu. Just as *haza'ah* is performed for a korban on two opposite corners of the *mizbeiach*, in order to include all four sides of the *mizbeiach* in coming close to Hakadosh Baruch Hu, Yitzchak and Rivka davened in two corners of the room.

The *passuk* uses the word וַיַּעֲתֶר to describe Hashem's answering their *tefillah*, and the Midrash interprets this as a reference to a spade used for digging. This can be compared, says the Midrash, to a prince who was expelled from the palace but longs to return and see his father. By law, however, he is barred from entry, and the guards block him from seeing the king. To circumvent those barriers, the father digs a tunnel from inside his throne room to get beneath the walls of the palace, while the son digs from the outside. (*Atirah*, in Aramaic, has the same meaning as *chatirah*, in Lashon Hakodesh, which means digging.) Eventually, father and son meet up, and the king brings his son into his throne room through the passageway they have dug together. Such is the power of *tefillah*.

What are the palace walls and the guards that block us from coming close to Hakadosh Baruch Hu? That, the *meforshim* explain, is the Middas Hadin, which blocks the path of our *tefillos*. We are desperate to reach Him, however, and He is equally eager to meet us and bring us close to Him. This is expressed with the term וַיַּעֲתֶר, as a special expression for *tefillah*: Hakadosh Baruch Hu finds a path underneath the palace gates to schlep

us inside, so He can bring us close and fulfill our *tefillos*.

This is power we tap into every time we open a *siddur*.

Hakadosh Baruch Hu longs for our *tefillos*, and Rabbeinu Bachaye explains that this is because He desires our good. What's good for us is to meet with Hashem, and therefore Hashem is prepared to overcome the Middas Hadin and give us that which we so desperately wish for.

Hands vs. Voice

From Yitzchak came Yaakov and Eisav, about whom the *passuk* says: וְהָיָה עֵשָׂו קוֹל יַעֲקֹב וְהָיָה יָדַי עֵשָׂו. The Midrash observes that Eisav has power only as long as he is standing beside a person. Only then is he able to affect the person and even kill him — but if you go away from Eisav, he cannot do anything to you. In contrast, Yaakov can be at one end of the world, while needing a *yeshuah* at the other end of the world, and his voice resonates all the way around the world.

Furthermore, the Midrash relates that the nations of the world approached the philosopher Avnimus Hagardi and asked him, "Will we ever be able to succeed in destroying or hurting Klal Yisrael?" He answered, "Go and see Klal Yisrael. If you find them davening to Hakadosh Baruch Hu the way they should be, then you will not be able to do anything to them." Why is this? Because our forefather Yitzchak promised us that as long as our voice is the voice of Yaakov, in *tefillah*, Eisav's hands will have no power over us.

We see from this Midrash that וְהָיָה עֵשָׂו קוֹל יַעֲקֹב וְהָיָה יָדַי עֵשָׂו is not just a statement — it's a promise that as long as we maintain the voice of

Yaakov, we will not be harmed by Eisav's hands.

The power of *tefillah* is given over to each and every one of us, but we have to appreciate what *tefillah* is and accord it the proper reverence. *Tefillah* has a proper time, and there should be a fixed place for davening; even in the house, there should be one place where we daven. When we daven, we should be dressed in a way that is befitting to stand before the King. If we give *tefillah* the proper *kavod*, davening in the right time, the right place, and the right attire, then we can tap into its incredible power.

Unlimited Power

Tefillah has always been the *koach* of Klal Yisrael, particularly on the part of the women. Rochel Imeinu is famous for crying out to Hashem — רָחֵל — מְבַכָּה, while Leah famously merited her *yeshuah* in life due to her tearful prayers: וַיִּגְיַי לָאָה רַכּוּת. Throughout the generations, this has been the *koach* of both Jewish men and women.

The Gemara in *Kesubos* relates that the *talmidim* of R' Yehuda Hanasi davened for him when he was sick. Sadly, he passed away, but the *talmidim* in the room said, "Don't let anyone know, for if people find out, then the *talmidim* in the yeshiva will have to stop davening, but if we don't tell anyone, then they will continue to daven." Why should they continue davening if Rebbi had already passed on?

The *Shitah Mekubetzes* answers that in truth, *tefillah* has the power even to resurrect the dead. But halachah does not allow us to daven for *techiyas hameisim* of an individual. We can and should daven for *techiyas hameisim*, and Klal Yisrael will have *techiyas hameisim* in the future, but we may not daven for an individual to be resurrected now. As long as the *talmidim* of Rabbeinu Hakadosh would not know about his passing, however, they could daven, and as long as they were davening, *tefillah* had the power to cause *techiyas hameisim*.

I was personally involved in the following story. There was a bochur in yeshiva who was an outstanding boy with everything going for him: He

was a *masmid*, a *mutzlach*, a *baal middos*. He got engaged to a girl who did not come from a distinguished family and didn't have much going for her. How was she *zocheh* to such an incredible chosson? It was puzzling, and I didn't understand it, but Hakadosh Baruch Hu is *mezaveg zivugim*, and He decided that they should get married, without my understanding.

They got married and one Rosh Hashanah passed, and as the next Rosh Hashanah approached, this husband approached me and said that he has some *tzedakah* money, and he asked to whom he should give it. When I asked him what sort of figure he was talking about, he said, "I have a hundred shekel I want to give to *tzedakah*."

"A yungerman of your stature?" I asked. "How do you have a hundred shekel to give to *tzedakah*?"

So he told me the following. "My wife has a *kabbalah* from before we got married to be *mechaven* in every single *brachah* in Shemoneh Esrei, and if it ever happens that she's not *mechaven* properly in a word of Shemoneh Esrei, then she writes it down and gives five shekel to *tzedakah*. I have one hundred shekel in my hands because in the past year, since last Rosh Hashanah, twenty times in Shemoneh Esrei there was a word or two that she wasn't *mechaven*."

If this is the way you daven, it makes no difference if you're from a humble background, and it makes no difference what kind of natural talents and abilities you have. *Tefillah* has the *koach* to bring us every type of *hatzlachah* in the world. You can get the best bochur in the yeshiva through the power of *tefillah*.

This is the *koach* that Klal Yisrael is built on. Klal Yisrael exists only in the *zechus* of Avraham, Yitzchak, and Yaakov — in the *zechus* of Avraham בְּרַחֲמֵי אֲבִרָהּ בְּבָרַךְ, in the *zechus* of Yitzchak davening לְנִכְחַ אֲשֶׁתוֹ, in the *zechus* of Yaakov Avinu's יַעֲקֹב קוּלָּהּ, in the *zechus* of the Imahos, of Rochel and Leah.

May we be *zocheh* to tap into this power, and may Hakadosh Baruch Hu answer all of our *tefillas*.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

